

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus III. Iubet Rex Ægypti occidi omnes masculos Israëlitarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

proedas insidias, si quos intrepidus ad pericula subeunda, illis
 ardua quæque committunt, hi autem beneficium interpretantur
 se posse pro omnibus periclitari, magnoque sibi honori ducunt ac
 gloriæ, se dignos habitos qui possint in media morte per sclopeta,
 enses, & hastas discurrere. Sic hæc in profana militia ita se ha-
 bent, quid mirum si *Christus* imperator noster generosos maxime
 animos, ideoque sibi chariores eligit ut illos asperis rebus exer-
 ceat?

Hiergo præ cæteris in laude ponere debent stare intrepide in
 prima acie, contumelias verbaque probrosa, ut tela & saxa circa
 galeas crepitanter despicere, contemnere stulta mundi judicia, de-
 nique omnibus incedere lætitiis cum in medios hostes immittun-
 tur à duce. Hæc enim sunt quæ illos præ cæteris chariores *Christo*
 esse ostendunt.

Tales in exemplum ponit, ut doceant eos qui abjecto pusillo-
 que sunt animo, in istis quas tantopere horrent, injuriis, contu-
 meliis, egestate, ærumnis, nihil esse terribile præter timorem,
 & hoc unicum esse solatium omnis miseriæ acerbiteratem vel non
 esse gravem, vel brevem: Si enim ferri potest, levis est, si non
 potest, brevis est. Denique si opprimi durum est, quid glorio-
 sius vel oprabilius quam per ipsam oppressionem magis crescere
 & elevari?

DISCURSUS III.

lubet Rex Ægypti occidi omnes masculos Israëlitarum.

Rex *Ægyptus* non contentus filios *Israel* tam duris operibus
 opprimere, videns quod in dies magis crescerent ac multi-
 plicarentur, dirum crudelitatis genus excogitavit ut hoc impedi-
 ret. Audiamus quid hac de re dicat Scriptura.

*Dixit autem, inquit, Rex Ægypti obstetricibus Hebræorum, quorum
 una vocabatur Sephora, altera Phua, præcipiens eis: Quando obstetricabi-
 tis Hebræas, & partus tempus advenerit, si masculus fuerit, interficite, si
 femina, reservate.*

Plures erant in *Ægypto* obstetrices, duas tantum vocavit præ-
 cipuas, quæ cæteris mentem ejus significarent. Masculos tantum
 vole-

Ff

vole-

volebat occidi, quia ab illis sibi metuebat, ut prius indicarat, & majores facti, sumerent arma, sese hostibus jungerent, & pugnarent contra *Aegyptios*; puellas vero servari volebat, quia ab illis nihil metuebat, volebatque illis postea abuti ad suas delicias, & rant enim longe formosiores & gratiosiores quam *Aegyptia*.

Præcipuam hujus crudelitatis causam describit *Iosephus* historicus *Judeus Lib. 2. Antiquit. cap. 5.* Quidam, inquit, ariolus prædixerat regi nasciturum per id tempus apud *Israelitas* quendam puerum, scilicet *Moysem*, qui *Aegyptios* graviter erat afficturus, & *Israelitas* è contra evecturus, si modo ad ætatem adultam perveniret, nam & virtute & gloria præstantissimum fore ac celeberrimum. Quo terrore percitus rex, juxta illam prædictionem, jussit interfici quidquid masculini inter *Israelitas* nasceretur.

Plane sicut *Herodes*, qui cum audisset ex tribus regibus, natum esse puerum in *Bethlehem* qui esset rex *Judeorum*, omnes infantes in *Bethlehem* jussit occidi, ut inter cæteros natus ille puer interfectus retur.

Sed quid *Aegyptiaca* obstetrices accepto regis mandato, egerunt? *Timuerunt Deum*, inquit Scriptura, & non fecerunt juxta præceptum regis *Aegypti*, sed conservabant mares.

Timuerunt Deum? ergo non est mirum quod tantum scelus perpetrare noluerint, quia, ut ait *Ecclesiasticus cap. 1.* *Timor Domini expellit peccatum.* In quæ verba sic ait *Bernardus de Divers. Affect. serm. 1.* *Timor Domini*; inquit, expellit peccatum, sive quod jam admissum est, sive quod tentat intrare, admissum expellit peccatum, alterum resistendo.

Primum patuit in bono latrone qui tam obduratus erat in suis peccatis, ut prius cum socio suo *Christum* blasphemaret pendens in cruce; dicit enim *D. Mattheus cap. 27.* quod cum cæteri *Judei* clamaret: *Si filius Dei es descende de cruce.* Nihilominus tamen subito ita conversus est, ut meruerit audire à *Christo*: *Hodie mecum eris in paradiso.* Ergo jam ab anima omne peccatum expulsum. Sed unde tam subita puritas ab omni peccato in tanto peccatore? patet ex ipsius met verbis quæ ad alium latronem peccatorem verantem in suis blasphemis, dicebat: *Neque tu times Deum?* quod diceret: *Adhuc, jam proximus morti, non times Deum, sicut ego prius non timui? perditus es, sed tantus timor Dei me jam*

corripuit, ut hunc hominem nobiscum pendentem in cruce, credam & confitear Deum, ideo desleo peccata mea, & rogo illum ut meminerit mei cum venerit in regnum suum: Ecce quod ait Bernardus: *Timor Domini expellit peccatum admissum.*

Idecirco cum *S. Ioannes Baptista* suos auditores excitare vellet ad poenitentiam: *Facite*, inquit, *fructus dignos poenitentiae*: Accurrebant ad illum magno numero peccatores tam obdurati in malo, ut vocaret illos *genimina viperarum*. Sed quo medio, aut argumento utebatur ut illos ad detestationem peccatorum induceret? *Iam*, inquit, *securis ad radicem arboris posita est*. Non videtur prima fronte hæc similitudo convenire cum eo quod prius intendebat: *Volebat enim prius habere fructus dignos poenitentiae*, & jam dicit arborem excindendam. Quando ab arbore aliqua fructus expectamus, apponimus fimum radici, irrigatur, putantur rami inutilis, radix semper manet intacta, & numquam excinditur: Quomodo ergo *Ioannes* dicit securim ad radicem positam esse ut arbor excindatur, cum tamen velit habere fructus? Vult, inquit *Chrysostomus* timorem illis incutere fore ut excindantur & in ignem mittantur, ut per illum timorem expellant peccata, & faciant fructus dignos poenitentiae.

Per excisionem intelligit mortem, per ignem, infernum, non enim video quid efficacius excogitari possit ut peccator sese convertat, quam timor mortis & inferni.

Quid possit timor mortis docet *idiotus Lib. de Contemplat. Mort. cap. 3* dum ait: *Nihil tam revocat à peccato quam cogitatio mortis.*

1. Incerta est hora mortis, potes enim singulis momentis mori, itaque si hoc momento graviter peccas, potes hoc momento in peccato mori, & quis peccabit qui sic timet mori? aut si non timet, atheus est, quia non credit post hanc vitam poenas statutas esse peccatis: Si credat, plusquam insanus est, si non timet mori in suis peccatis, & poenas non curat.

2. Quis Christianus est qui nescit statim post mortem, eo momento quo egreditur anima, sistendum se coram tribunali supremi Judicis, ibique reddendam strictissimam peccatorum omnium rationem? numquid si timeas mortem ut certissimam viam ad illud examen, sollicitus eris ut res tuas componas, ut iudex nihil in te inveniat quod possit condemnare?

3. Quid est mors nisi finis omnium mundi voluptatum ac vanitatum.

nitatum? si mortem times, facile omnes voluptates ac vanitates contemnes quas mors omni momento tibi potest eripere.

Hoc est quod *Ioannes Baptista* suis auditoribus prædicabat: Time ne arbor vitæ vestræ excindatur (quia omni momento securis mortis ad radicem posita est) & facietis fructus dignos penitentia.

Non minus efficax remedium ad expellenda peccata est timor inferni quem etiam *Ioannes* suis ponebat ob oculos dicens: *Omni arbor quæ non facit fructum bonum in ignem mittetur.* Eo ipso quo quis peccat, fit hostis Dei, & reus supplicii infernalis: Quantum distat infernus à tali homine? non amplius quam uno halitu, & hic halitus in manu Dei consistit, subtrahat manum, certo certius ruis in ignes æternos: Quis non horreat si serio secum hæc cogitet?

Time ergo, & si ex illo timore peccatorum tuorum te non poniteat, homo non es, sed rupes, quæ inter medias tempestates, & mille navigantium angores, manet immota.

Denique, *Initium sapientiæ timor Domini*, inquit *Ecclesiasticus cap. 1*, adeoque non tantum expellit peccatum, sed etiam plantat omne genus virtutum in anima. Hinc quia obstetrices *Ægypti* timebant Deum, tam animosæ fuerunt, ut non curarent regis mandatum, & tam misericordes ut quos ille iubebat occidi infantes, servarent in vita.

Ubi rex hoc intellexit, accersitis ad se, ait: *Quidnam est quod sperere voluistis ut pueros servaretis? Quæ responderunt: Nont sumi Hebræi, sicut Ægyptia mulieres, ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, & priusquam veniamus, pariunt.*

Mendacium erat, adeoque peccatum: Putat tamen *Abbas Isoperius* hoc mendacium non fuisse peccatum, quia ex charitate, inquit, procedebat, sed errat, quia ut alias fuisse probavi, numquam nullam ob causam, nullam ob rem, licet mentiri.

Difficultas tamen est quomodo obstetrices illæ peccaverint, cum Scriptura dicat expresse quod mercedem à Deo acceperint. Dicit enim: *Benefecit Deus obstetricibus, & adificavit illis domos.*

Respondeo, scripturam addere rationem hujus mercedis, scilicet, quia timebant Deum & ex illo timore, tot actus misericordiæ fecerant quot infantes servaverant.

Ex hoc loco Scripturæ sic arguo: Quando homo ex parte sua facit quod in se est, Deus ex parte sua faciet quod in se est, hoc est non carebit homo ille mercede sua sive spiritali, seu temporali: Patet clare in istis obstetricibus: Erant illæ, ut communis omnium pæne opinio est, paganæ, & tamen Deus benedixit illis, eisque domos ædificavit.

Per benedictionem intelligunt multi gratias spirituales sive divinas, per quas, inquit *Dionysius Carthusianus* ad cultum veri Dei conversæ sunt, & meruerunt vitam æternam, ut ait *Abulensis*.

Per ædificationem vero domorum intelligunt interpretes bona temporalia, amplam familiam, dignitates, honores, divitias.

Quid fecerant ut tantum mercedem acciperent? non occidebant masculos *Israelitas* in partu: Hoc autem faciebant solo ductu naturæ ac rationis quo compassione commotæ, videbant nimis crudele esse, & inhumanum, & irrationabile tot innocentes pueros interficere, ergo faciebant ex sua parte quod in se erat, homines enim erant, & nihil homini quatenus homo est magis convenit quam compassio, hanc enim nulla bestia habet, consequenter illæ obstetrices pueris compatiendo, fecerunt quod in se erat: Ideo etiam Deus fecit ex sua parte quod in se erat quando illud opus bonum earum remuneravit non tantum temporalibus bonis, sed etiam spiritalibus, adjuvando illas gratia sua ut ad veri Dei notitiam, & ad vitam æternam pervenirent.

Hinc etiam patet quod non omnes actus infidelium, sint peccata. Quamvis enim Apostolus *Paulus Rom. cap. 14* dicat: *Omne quod non est ex fide peccatum est*, non sic intelligi debet quod infidelis in quolibet actu peccet, sed quidquid facit vel ad finem, vel ex motivo, vel ad protestationem infidelitatis, illud omne peccatum est. V. G. aliquis *Turca* dat eleemosynam, jejunat, vel orat ad hunc finem ut ejus secta fervetur, istius eleemosyna, jejunium, & oratio, peccatum mortale est. Vel dat eleemosynam ex illo motivo quod *Alcoranum* ipsius hoc imperet, & illud peccatum est. Vel denique gerit vestem ex qua dignoscitur esse *Mahometanus*, vel peregrinatur ad sepulchrum *Mahometis*, ut illud honoret & hoc peccatum est.

Si vero instigante natura eleemosynam det ex compassione, ut pauperis vitam sustentet, talis non peccat, sed facit opus bonum naturale, & facit quod in se est, facit enim quod proprium est & innatum naturæ humanæ.

Hinc etiam sequitur quod natus in sylvis, ubi nulla *Christi* notitia, salvabitur, si faciat quod in se est, salvabitur tamen si Deus ad illum mittere deberet Angelum vel prædicatorem qui illi viam salutis ostenderet: Exemplum habemus in *Cornelio* Centurione *Act. cap. 10*: Hic ethnicus existens faciebat quod in se erat, cum eleëmofynas daret, & oraret: Naturâ illum ad hoc instigante; missus fuit ad eum *Petrus* Apostolus per revelationem divinam ut illum plenius in fide instrueret. Exemplum etiam habes in *Nabuchodonosore*: Hic erat idololatra, & tamen dicebat illi Propheta *Daniel*: *Peccata tua eleëmofynis redime*: fac eleëmofynas, & peccata tua delebuntur, hoc est, disponent te ad Contritionem peccatorum tuorum, quia Deus non deerit tibi ex parte sua ut cor tuum moveat, non ex merito tuo, sed ex misericordia sua.

Nec mirum: Dicit enim Deus: Tu fecisti quod naturalis ratio tibi suggestit, ego volo facere quod natura mea mihi suggerit: Natura autem mea est, misereri semper & parcere: vult enim Deus benefaciendo hominem superare: Si ergo homo bene facit, etiam solo ductu naturæ instinctus, Deus illi benefacit ultra quam homo mereatur.

Sic ait de ethnicis obstetricibus *Aegypti* *D. Hieronymus*, quod Deus illis contulerit virtutes spirituales, hoc est, illas converterit ad fidem & cultum veri Dei propter compassionem naturalem quam habuerant cum infantibus *Israëliitarum*.

Hinc tamen non sequitur quod vita æterna acquiri possit viribus naturalibus, nec quod vitæ naturalis finis sit vita æterna, nec quod aliquis salvari possit sine gratia Dei præveniente, sed quod opera bona facta ductu naturæ aliquo modo disponere possint hominem ut Deus illi misereatur, sicuti misertus est mulieribus istis *Aegyptiis*.

Falsum est ergo omnes infidelium actiones esse peccata, remuneravit enim Deus obstetrices *Aegypti* propter compassionem illarum, ergo illa compassio non erat peccatum, sed opus bonum, scilicet naturale, per quod illæ mulieres se disposuerant ut Deus ex misericordia sua illis conferret gratiam ut se converterent.

Præcepit ergo *Pharao*, inquit ulterius Scriptura, *omni populo suo, dicens: Quidquid masculini sexus natum fuerit, projicite in flumen, quidquid feminini, reservate.*

Sed illud mandatum non videtur diu durasse, ut summum, ut putant

putant interpretes, ad quatuor annos quibus Rex ille novus postea vixit, quo mortuo, qui illi successit, revocatum est, & ita mansit revocatum quamdiu *Israélite* fuerunt in *Egypto*, cum enim inde exirent, inventa fuere multa millia puerorum, & juvenum.

DISCURSVS IV.

Nascitur Moyses, & exponitur in fiscella juxta fluvium Nilum.

Inter hæc crudelitates nascitur *Moses*, & singulari providentia Dei, servatur à morte. Pater ejus erat de stirpe *Levi* nomine *Amram*, Mater vero vocabatur *Jochebed*, quæ cum *Moyse* peperisset, vidissetque puerum esse admodum elegantem, abscondit tribus mensibus, sed cum *ultra*, inquit Scriptura, celare non posset, sumpsit fiscellam scirpeam, & linivit eam bitumine ac pice, posuitque intus infantulum, & exposuit illum in carecta ripæ fluminis, stante procul sorore ejus, & considerante eventum rei.

Erat hæc fiscella quasi arcula parva, ut habet textus *Hebraicus*, contexta ex juncis, sive viminibus, & ne aqua posset intrare, oblita bitumine ac pice, posueruntque illam cum puero in ripa fluminis inter arundines, ita ut ab impetu fluminis abripi non posset. Deinde submissa fuit à Matre soror *Moyse*, *Maria*, decem aut duodecim annorum puella quæ curam illius haberet, & observaret de longe rei eventum. Hanc mater instruxerat quid agere deberet aut dicere, nimirum si quem *Egyptium* transeuntem videret qui pueri misericordia moveretur, & ejus servandi modum quæreret, illi propriam matrem nutricem offerret.

Contigit ergo, inquit Scriptura, ut descenderet filia *Pharaonis*, ut lavaretur in flumine, & puella ejus gradiebantur per crepidinem abvei. Inter vagandum & deambulandum offendunt istam fiscellam, & nuntiant Reginæ suæ. Hæc fiscellam conspicata, uni ex pedissequis mandavit ut eam afferret ad se. Cum vero ea aperta in ea invenisset infantem pulcherrimum, *Hebraum* esse cognovit, propter Regis edictum projectum in flumen, misericordique permota, statuit illi vitam donare: Ubi hoc audiit soror *Moyse*, *Maria*, quæ non procul inde stabat, statim accurrit, rogavitque num vellet vocari *Hebraam* mulierem, cui traderetur puer nutriendus: Annuit filia

filia